

VLEUGELBRANDERS

Het binden van mooie vleugeltjes en dekschildjes op een vlieg is voor veel binders bij veel patronen de kers op de taart. Het geeft de vlieg een realistisch uiterlijk, ook al zijn onderdelen als pootjes, lijffe en ogen verder niet realistisch gebonden. In de handel zijn kant en klare vleugeltjes te koop, maar zelf maken is natuurlijk veel leuker.

Bovendien kun je dan ook een eigen patroon voor de vleugel of het dekschildje kiezen en wordt de vlieg nog meer jouw eigen creatie. Veel binders kennen inmiddels de vleugelbranders van J: sonSweden. Minder bekend is dat een van de leden van de VNV, Maarten van Eijk, heel veel research heeft gedaan op het vlak van vleugeltjes en dekschildjes en onder andere ook zijn eigen vleugelbranders maakt en verkoopt.

TEKST, FOTOGRAFIE & FILM HANS BOCK VLEUGELBRANDERS MARCO WISMEIJER

Maarten is actief VNV-lid. In de winternummers van De Nederlandse Vliegvisser van 2009 (nr. 91) en 2011 (nr. 96) verzorgde hij met zijn fotografie de rubriek Sluiterijd. In nummer 91 betrof het macrofoto's van libellen, meivliegen en een elzenvlieg. Op elk van die foto's was de tekening van de vleugeltjes van de insecten duidelijk te zien. Toch zou het nog een jaar duren, voordat Maarten echt met vleugelbranders aan de slag ging. Het wordt tijd om eens met Maarten rond de tafel te gaan en de lezers te tonen wat hij allemaal op dit terrein in huis heeft!

CAENIS

Maarten weet nog precies hoe hij op het idee kwam om vleugelbranders te maken: "Ik las in nr. 102 van DNV een artikel van Leon Links over de Caenis. Ik wist meteen dat ik daar een vleugelbrander voor wilde maken. Een gereedschapje waarmee ik keer op keer de perfecte vleugel voor die vlieg zou kunnen maken." Het was niet de metalen vleugelbrander zelf, waar Maarten veel onderzoek naar moest doen: "Vanuit mijn achtergrond en beroep beschik ik over de juiste kennis en vaardigheden om een dergelijk instrumentje te kunnen ontwerpen en maken. Ik heb ook alle benodigde apparatuur tot mijn beschikking en mijn fotoarchief vormde de basis voor de vleugelvormen." De vleugelbranders van Maarten zijn gemaakt van 1,5 millimeter dik roestvast staal. Het valt op dat ze veel steviger zijn dan de vleugelbranders van Jon Sweden en dat ze ook veel beter sluiten: "Het is ontzettend belangrijk dat de vleugelbrander rondom mooi gelijk aanligt en dat het gereedschap stevig genoeg is, zodat de vleugelbrander tijdens het werken niet verschuift. Als dat gebeurt, zal de vleugel aan de randen scheef wegbranden, waardoor je geen mooie vleugelvorm krijgt. Een scheve vleugel, of scheef gereedschap, vind ik er niet mooi uitzien." De branders die verkrijgbaar zijn, werken allemaal als een pincet: je moet ze klemmen en tijdens het werken de druk erop houden. De branders van Maarten daarentegen werken klemmend: je moet ze openen om het materiaal ertussen te doen, of om de vleugel te verwijderen. "Er hoort een speciaal tooltje bij waarmee de vleugelbrander makkelijk geopend kan worden", legt Maarten uit. Op de video toont Maarten dat het openen van de vleugelbrander met het tooltje inderdaad een fluitje van een cent is.

STICKERFOLIE

Maarten besteedde de meeste tijd aan het vinden van de juiste kunststof voor de vleugeltjes: "Ik vind het niet mooi als de vleugeltjes van hard materiaal zijn. Dat zijn ze in de natuur ook niet. Afhankelijk van het na te bootsen insect wil ik de vleugeltjes niet al te glimmend hebben, dat is meestal niet natuurlijk. De vleugeltjes moeten ook een zekere sterkte hebben. Het mag niet zo zijn dat ze na een halfuurtje vissen gescheurd zijn. Verder is het belangrijk dat het materiaal goed te smelten is en dat het te kleuren valt. In het begin heb ik veel met allerlei soorten dun verpakkingsfoam geëxperimenteerd. Dit foam is meestal te dik voor vleugels, maar je kunt dit dunner maken en dan diverse lagen op elkaar smelten door deze te lamineren met een strijkbout. Op een harde, gladde ondergrond leg je een of enkele lagen foam, met daarbovenop een laag bakpapier om vastsmelten te voorkomen. Met de strijkbout strijk je deze hele sandwich samen tot een glad, bruikbaar vlies. Afhankelijk van de temperatuur blijft er nog lucht achter in het vlies, zodat je zelf met het drijfvermogen kunt spelen."

In het blad Fly Fishing & Fly Tying las Maarten een artikel van een Schot, die vleugeltjes van een aantal laagjes huishoudfolie maakte: "Dat zag er prima uit en het materiaal, polyethyleen, leent zich bijzonder goed om verschillende laagjes samen te smelten, ook in combinatie met het foam dat ik toen gebruikte. Met deze techniek zijn heel leuke resultaten te behalen, maar omdat de tendens is dat er steeds realistischer uitziende vliegen worden gebonden, wilde ik op folie gaan printen. Hoewel ik ook nog folie voor overheadprojectors, transferfolie en andere folies op basis

van polyethyleen heb uitgetest, ben ik toch uitgekomen op een stickerfolie, gecombineerd met goedkoop huishoudfolie. Met name voor diegenen die zelf met printen aan de slag willen, is de stickerfolie erg interessant. Het is een 0,05 millimeter dunne folie, die niet rekbaar is maar wel zacht en flexibel. De folie is in A4-formaat online verkrijgbaar voor zowel inkjet- als laserprinters." Op de website van Maarten lees je waar je dit kunt bestellen en wat de voor- en nadelen van deze folies zijn.

HOE HET WERKT

In eerste instantie startte Maarten met het maken van enkele vleugelbranders, maar al snel liep dit uit de hand en ontwierp hij vleugelbranders in drie maten voor de Caenis. Voor de steenvlieg, steenvliegnimf, kokerjuffer, haft (meivlieg) en de midge ontwierp hij vleugelbranders in vijf maten. Daarnaast maakte hij ook nog twee extra branders om de vleugels verder mee af te kunnen werken: "Ik overweeg om in de toekomst nog modellen voor waterjuffers, bibio's en kleine smallere kokerjuffertjes te maken."

Het maken van mooie, realistische vleugeltjes is met de vleugelbranders van Maarten eigenlijk kinderspel: "Bij de vleugelbranders krijgt elke klant een bestand met de afbeeldingen van vleugeltjes, met daarin een natuurlijk patroon van het bijbehorende insect. Voor elke maat vleugelbrander staat er een bijpassend model op. Je legt een A4-vel stickerfolie in je printer en drukt het bestand erop af. De folie moet nu eerst worden gelamineerd. Je knipt hiervoor dat deel van het geprinte vel uit, waarop de vleugels staan die je wilt gaan gebruiken. Het uitgeknipte deel leg je tussen twee vellen huishoudfolie en je strijkt de lagen tegen elkaar. Na het strijken, knip je de vleugel ruim uit en plaats je hem in de vleugelbrander. Je knipt langs het metaal het meeste uitstekende materiaal weg. Hierna brand je met een aansteker de kleinste restjes helemaal weg. In kleine hoekjes kun je een hete naald gebruiken." In het filmpje op de VNV-website doet Maarten dit duidelijk voor.

HOBBY

Maarten vindt het maken van kwalitatief hoogwaardige vleugelbranders leuk werk: "Ik combineer de kennis en vaardigheden waarover ik beroepshalve beschik met de kennis die ik als vliegvisser en natuurfotograaf heb opgedaan. Zo zijn de vleugelvormen ontleend aan foto's die ik ooit van insecten had gemaakt. Deze vormen zijn met behulp van cad-cam-technieken bewerkt, zodat met lasersnij- of draadvonkmachines de vleugelbranders uit plaat kunnen worden vervaardigd.

Hierna zet ik de vleugelbrander met de hand in model en werk ik de zijkanten met de hand helemaal af. Omdat er behoorlijk wat handwerk aan zit, maak ik kleine series en zal het altijd een exclusief product blijven."

Vliegvisser die niet aan de vleugelstructuur uit het bestand van Maarten willen vastzitten, kunnen eenvoudig zelf hun structuur ontwerpen: "Het bijgeleverde A4-bestand bevat grofweg de vleugelvormen van de vleugelbranders. Door dit bestand in Photoshop aan te passen, heb je alle vrijheid om je eigen prints toe te voegen, of om precies die kleur te printen 'om de hatch te matchen'. Enige kennis van Photoshop is hierbij wel vereist, maar de mogelijkheden die daardoor ontstaan, zijn eindeloos."

Voor informatie over modellen en prijzen: www.maartenvaneijk.nl

Voor filmpjes over de vleugelbranders en het binden van een steenvlieg en een kokerjuffer: www.vnv.nu/vleugelbranders

